

Rola dofinansowań w fotowoltaicznym boomie

Dodatkowy materiał do raportu „Rynek Fotowoltaiki w Polsce 2022”

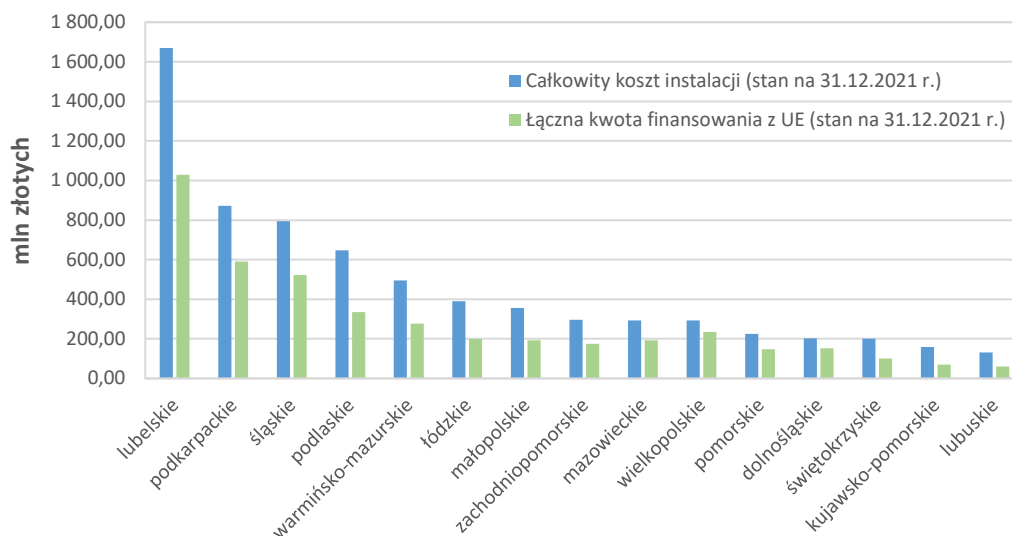
lipiec 2022

Programy dofinansowujące mikroinstalacje pełnią kluczową rolę we wzroście popularności energetyki słonecznej w Polsce. Inwestujący w takie technologie mogli uzyskać wsparcie w 2010 r. od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), w latach 2013-2015 poprzez pierwszy program dla prosumentów czy w 2018 r. w programie „Czyste Powietrze” w celu termomodernizacji i poprawy efektywności energetycznej budynków użytkowych.

Programy dofinansowywane przez UE

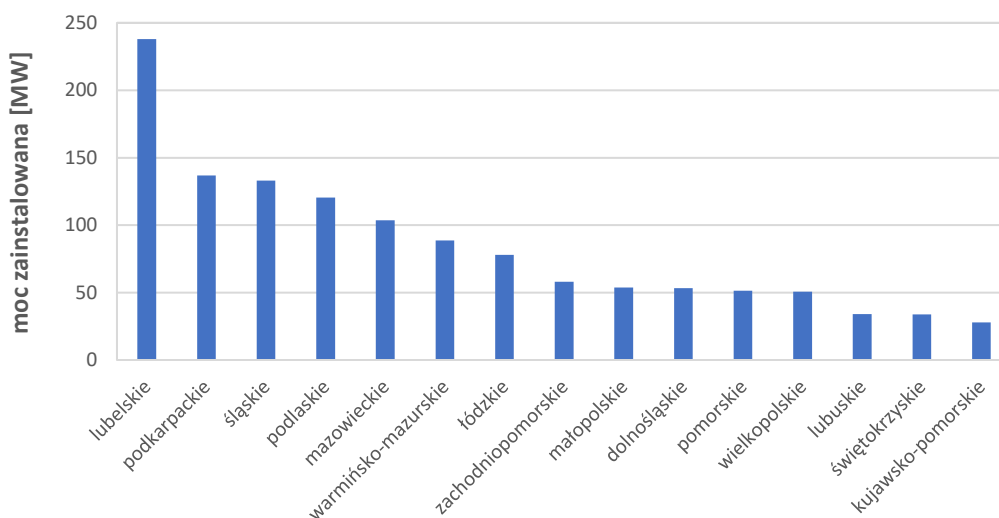
Regionalne Programy Operacyjne (RPO) i Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) na lata 2014-2020 to programy dofinansowywane z Funduszy Europejskich realizowane na skalę odpowiednio regionalną i krajową. Część budżetu przeznaczana jest na wsparcie technologii odnawialnych źródeł energii i poprawę ich udziału w miksie energetycznym Polski. Do końca 2021 r. podpisano ponad 2800 umów dotyczących projektów związanych z energetyką słoneczną, które stanowiły aż 92% wszystkich realizowanych projektów w zakresie OZE.

Według danych otrzymanych od Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), w ramach programów RPO i POIiŚ całkowite nakłady inwestycyjne instalacji słonecznych przekroczyły 7 miliardów złotych, z czego łączna kwota dofinansowania tych projektów ze środków Unii Europejskiej wyniosła ponad 4,27 miliardów złotych.

Wykres 1. Dofinansowanie projektów w ramach programów RPO i POIiŚ w poszczególnych województwach, dane: MFiPR, opracowanie IEO

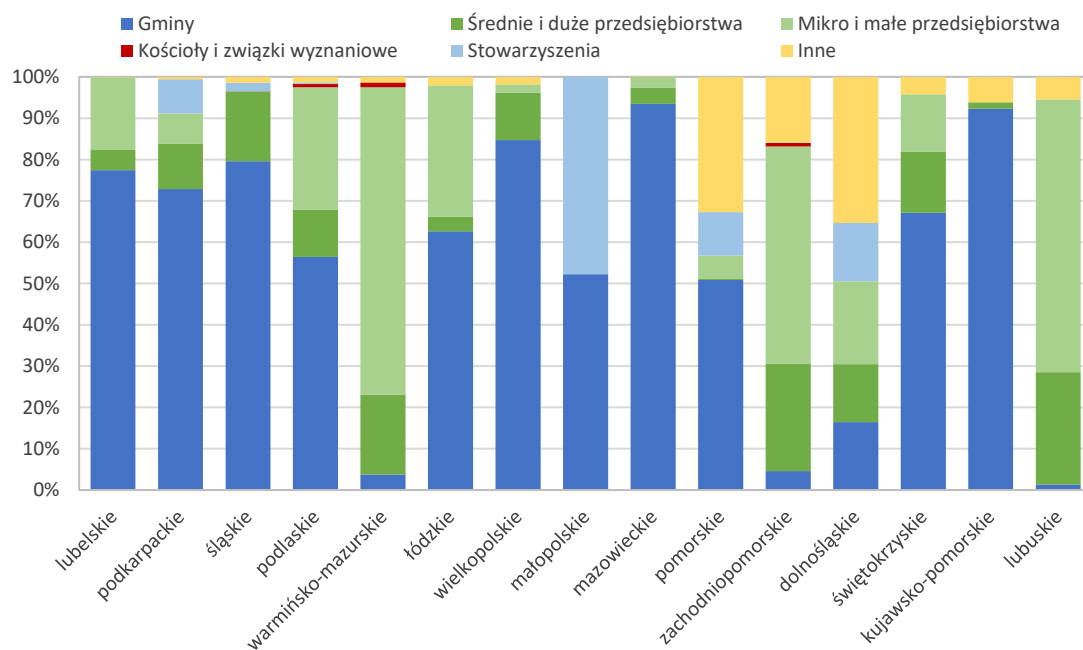
W ramach ww. konkursów, na koniec 2021 r., szacowana całkowita zdolność wytwarzania energii elektrycznej przez nowe mikroinstalacje przekroczyła 1,2 GW. Jest to wartość docelowa, ponieważ jeszcze nie wszystkie projekty zostały zrealizowane.

Wykres 2. Moce zainstalowane w instalacjach słonecznych w ramach programów RPO i POIiŚ w poszczególnych województwach (stan na 31.12.2021 r.), dane: MFiPR, opracowanie IEO

Województwem otrzymującym najwięcej dofinansowań pozostaje od lat woj. lubelskie. Region ten ma najkorzystniejsze warunki nasłonecznienia w Polsce, co oznacza, że dociera do niego najwięcej energii promieniowania słonecznego w ciągu roku. Łączny koszt instalacji finansowanych w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* wynosił 1,67 miliardów złotych na koniec 2021 r. Jest to dwa razy więcej niż woj. podkarpackie na drugim miejscu. Całkowita moc zainstalowana wynosiła 238 MW – również znacznie więcej niż w pozostałych województwach.

Przeprowadzono również analizę projektów energetyki słonecznej pod względem struktury beneficjentów. Większość dofinansowań w skali kraju otrzymują gminne wspólnoty samorządowe (63%), znacznie mniej mikro lub małe (18%) i średnie lub duże (10%) przedsiębiorstwa. Wyróżniono jeszcze kategorie *stowarzyszenia* (4%), *związki wyznaniowe* (0,2%) oraz *inne* (4%), do których zaliczane są m.in. fundacje, wspólnoty mieszkaniowe, uczelnie i banki.

Wykres 3. Struktura beneficjentów, którzy otrzymali dofinansowanie z UE w ramach programów RPO i POIiŚ w poszczególnych województwach (stan na 31.12.2021 r.), dane: MFIPR, opracowanie IEO

Wsparcie na skalę regionalną w ramach RPO w większości województw otrzymały głównie gminy. Wyjątek stanowią woj. warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie i lubuskie, gdzie większość funduszy przeznaczono na małe przedsiębiorstwa. Woj. pomorskie i dolnośląskie także się wyróżniają, ponieważ w każdym z nich jeden bank otrzymał aż po 50 milionów złotych. W ramach POIiŚ, będącego programem na skalę krajową, dofinansowano dwa projekty instalacji fotowoltaicznych dla dużych przedsiębiorstw – Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (woj. wielkopolskie) oraz TAURON Wytwarzanie (woj. śląskie).

„Mój Prąd”

„Mój Prąd” to program fundowany przez NFOŚiGW, który dofinansowuje mikroinstalacje. Od rozpoczęcia I naboru w 2019 r. do maja 2022 r. zapewnił indywidualnym prosumetom wsparcie w wysokości 1,44 miliarda złotych. Znacznie przyczynił się do wzrostu udziału sektora prosumenckiego na polskim rynku – w 2021 r. prosumenci stanowili niemal 80% pod względem mocy zainstalowanej w fotowoltaice.

Całkowita kwota dofinansowania w ramach konkursów w trzech pierwszych naborach programu „Mój Prąd” wyniosła ok. 17,5% sumy nakładów inwestycyjnych projektów, natomiast całkowita kwota dofinansowania przez UE w ramach konkursów RPO i POIiŚ na

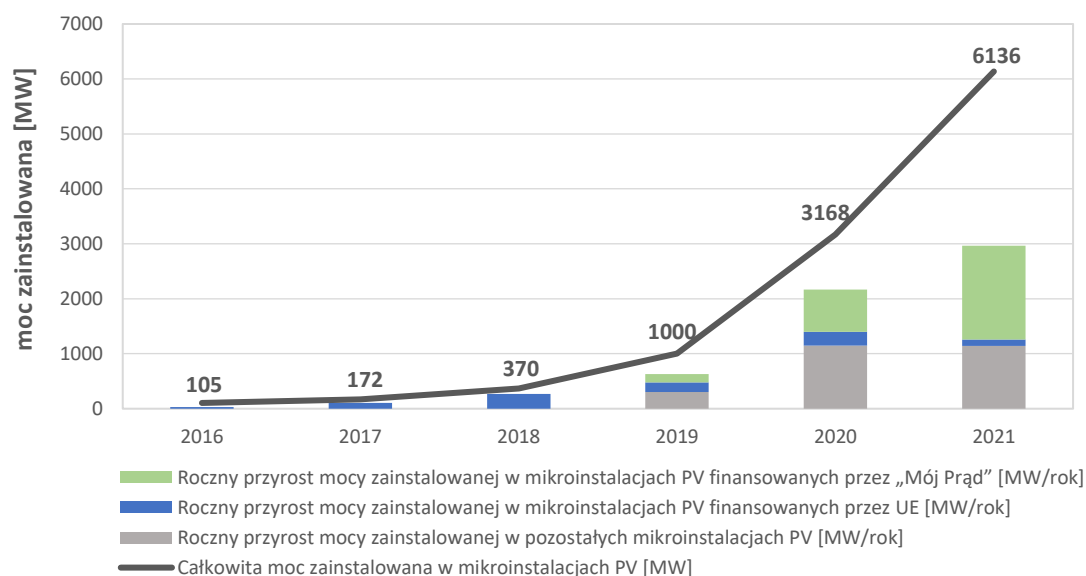
koniec 2021 r. – ok. 60,8%. Oznacza to, że pojedynczy projekt nowej instalacji słonecznej może być w większej części refundowany z Funduszy Europejskich.

Tabela 1. Zestawienie rezultatów programów RPO i POIiŚ z programem „Mój Prąd”

	RPO i POIiŚ na lata 2014-2020 (stan na grudzień 2021 r.)	Program „Mój Prąd” od 2019 (stan na maj 2022 r.)
Całkowita moc zainstalowana	1261,21 MW	1706,37 MW
Całkowita ilość podpisanych umów	2 837	296 250
Całkowite nakłady inwestycyjne	7,02 mld zł	8,22 mld zł *
Łączna kwota dofinansowania	4,27 mld zł	1,44 mld zł

*) oszacowane na podstawie badań rynku PV przeprowadzonych przez IEO dot. cen instalacji PV o mocy 5 kW

Od kilku lat, szczególnie od 2019 roku, w którym zaimplementowano program „Mój Prąd”, w Polsce odnotowuje się coraz większy roczny przyrost mocy zainstalowanej w fotowoltaice. Dzięki dofinansowaniom, mikroinstalacje PV stały się powszechnie akceptowane oraz dostępne dla części społeczeństwa, dla której bez nich byłyby nieopłacalne.

Wykres 4. Roczny przyrost mocy zainstalowanej w mikroinstalacjach fotowoltaicznych w Polsce, dane: „Rynek fotowoltaiki w Polsce”, IEO

Z powyższego wykresu wynika, że część prosumentów zainwestowała w fotowoltaikę, nie korzystając ze wsparcia programów dofinansowujących. Powodem tego może być to, że niektóre firmy prawdopodobnie zdecydowały się na użytkowanie technologii energetyki słonecznej w celu zabezpieczenia się przed rosnącymi cenami energii elektrycznej.

Nowe programy

Z końcem 2023 r. zakończy się obecna edycja dofinansowań z Funduszy Europejskich. Nadchodząca edycja POIiS na lata 2021-2027, zwana FEnIKS (Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko), będzie wspierać obniżenie emisyjności gospodarki i poprawę funkcjonowania sieci elektroenergetycznych, która jest konieczna przy zniesieniu ograniczeń dostępu mikroinstalacji do sieci. Natomiast najnowsza, czwarta odsłona programu „Mój Prąd”, z budżetem 350 milionów złotych, wprowadziła dotacje do magazynów energii cieplnej i elektrycznej, które umożliwią zużycie wyprodukowanej przez mikroinstalacje energii w czasie największego zapotrzebowania. Dzięki temu prosumenci zbliżą się do wykorzystania potencjału tkwiącego w odnawialnych źródłach energii oraz zyskają większą niezależność od gazu i paliw stałych.